

První expedice

V sedmdesátých letech minulého století, v období vrcholícího zájmu o fenomén UFO, se v malém městě Pueblo v Coloradu, odehrál příběh, který spojil osudy několika klíčových postav. **Donald Richmond**, zástupce šerifa a aktivní člen organizace APRO (Aerial Phenomena Research Organization), se ve svém volném čase věnoval studiu nevysvětlitelných leteckých jevů známým pod zkratkou UFO. Jeho setkání s Josefem/Antonínem Horákem, českým emigrantem, který žil v Pueblu, bylo spouštěčem událostí, jež vedly k plánování první expedice k tajemné jeskyni na Slovensku. Přesné datum tohoto kontaktu není dnes jasné, ale stalo se tak nejpozději počátkem června 1970. Možným impulsem mohla být kniha *New UFO: Breakthrough* z roku 1968, kde na straně 140 autor stručně zmínil Horákův příběh o "Moonshaftu" – podzemní struktuře, kterou Horák údajně objevil během druhé světové války. Tato kniha se stala základním textem pro UFO nadšence, a je možné, že Richmond, po jejím přečtení, si uvědomil, že autor žije v jeho městě, a navštívil ho ze zvědavosti. Některé zdroje naznačují, že Richmond byl dokonce Horákovým sousedem ze stejné ulice¹. Alternativním zdrojem informací pro Donalda (Don) mohl být měsíčník *Info-Journal*, podzimní číslo 2 z roku 1967, kde byl doslovný opis Horákova textu z *National Speleological Society News* z roku 1965. Tento časopis nebyl speleologický, ale zaměřený na různé záhady světa, což podtrhovalo, jak byl Horákův příběh vnímán a rychle přiřazen k teoriím o duté Zemi, mimozemských civilizacích a UFO – na rozdíl od speleologů, kteří o něj absolutně neprojevovali žádný zájem. Tato skutečnost musela být pro Horáka zklamáním, protože jeho původní záměr byl čistě speleologický.

Dne 14. června 1970² navštívil Donald Richmond spolu se svou manželkou sídlo APRO v Tucsonu v Arizoně. Tam se setkali s ředitelem organizace L. J. Lorenzem a předložili mu Horákův příběh. Vzhledem k jeho zajímavému obsahu, který naznačoval možnou souvislost s nalezením mimozemského artefaktu, bylo dohodnuto, že se do průzkumu zapojí specialisté, mimo jiné také na průzkum a dokumentaci fyzických stop po UFO. Richmond byl pověřen, aby jménem APRO připravil a navrhl expedici ve spolupráci s Horákem. Pokud by se ukázalo, že je to reálné, APRO bylo ochotno zajistit financování terénního průzkumu.

Dne 20. července 1970 znovu navštívil Richmond Horáka, aby ho informoval o výsledku prezentace příběhu v APRO. A o tom, že organizace projevila velký zájem, že sestaví odborný tým a je připravena financovat expedici do Československa. Také zaznělo, že by expedice měla proběhnout co nejrychleji, **nejlépe ihned**, přičemž Josef/Antonín Horák by ji měl doprovázet až na místo. A aby se vše stihlo ještě před zimou, měl Josef/Antonín hned kontaktovat své přátele a známé v ČSSR.

Pro Horáka, tehdy 72letého důchodce, to byl šok. Byl najednou postaven do situace, kterou vůbec nepředpokládal, že by snad někdy mohla nastat, a to ještě s takovou velkou publicitou. Jeho primárním původním zájmem byl nenápadný, opatrný

¹ Pueblo, Berkley 1129; Larry Cekander uvádí, že se jednalo o sousedy.

² The A.P.R.O. Bulletin, Tucson, Arizona, May-June 1970

speleologický průzkum a místo toho přišla nečekaná smršť UFO nadšenců. Náhle se objevila zcela reálná možnost, že profesionální tým sestavený z členů mezinárodní ufologické organizace APRO, pojedje ještě v září 1970 do Československa hledat mimozemský artefakt (takto to bylo s Horákem projednáno). Bohužel, tato situace by však také mohla pro Horáka skončit osobní blamáží, protože by se zřejmě prokázalo, že jeho historka o nálezu za druhé světové války je smyšlená. Tím by padla i jeho identita, která je postavena právě na účasti v SNP a následné poválečné perzekuci. Teoreticky, by také v krajním případě mohl přijít o již udělené US občanství, které stálo na smyšleném životopise. Vzhledem k nepřijatelnosti takové situace, a po dohodě s manželkou přišli na řešení, kterým mohli celou akci zabrzdit, nejlépe zrušit.

Don Richmond, po schůzce s Horákem následně dne 23. července 1970 telefonicky kontaktoval Theodora Phillipse, specialistu na průzkum fyzických stop zanechaných UFO, a informoval ho o Horákovi a jeho objevu. Zdůraznil, že by to mohl být první hmatatelný důkaz mimozemské civilizace, přičemž výprava bude s finančním zajištěním od APRO. Otázka zněla, zda je tedy Phillips ochoten se zúčastnit jako člen výpravy. Phillips, který byl v té době výzkumným asistentem J. Allana Hynka, na účast v expedici kývl a souhlasil s účastí. Současně navrhl, že přizvou k účasti na expedici i jeho mentora Allana Hynka.

Roztrpčený Josef/Antonín Horák proto v měsících srpen až září 1970 (první fiktivní dopis je antidatován na 21.7.1970 tedy hned po návštěvě Dona Richmonda) postupně vypracoval sadu, datumově po sobě jdoucích dopisů, které „jako by“ adresoval na svého známého Karla Matouška do Prahy, či snad do Vídně a současně vytvořil i jeho fiktivní odpověď, kterou formuloval tak, aby vyzněla v neprospěch organizování takového průzkumu. (Ve zpětné odpovědi a v průvodních dopisech „od Matouška“ jsou pak pouze záporné zprávy, které v podstatě znemožňují okamžitý odjezd expedice. Například 4týdenní dovolená hlavního kontaktu, nepřízeň počasí, rozzlobený Jurek, negativní zprávy o místní politické situaci atd.) Svou osobní účast na expedici Josef/Antonín Horák hned zpočátku rezolutně odmítl s poukazem na svůj věk a možné zadržení bezpečnostními orgány státu a jeho stíhání za jeho činnost v době SNP³.

21. srpna 1970 (přesně jeden měsíc po prvním dopisu) Josef/Antonín Horák písemně, nekompromisně sděluje Donaldu Richmondovi, že jeho kontakt v Praze má 4 týdny dovolené a že expedice nebude, a později je už problém s počasím a množstvím sněhu a orientací a atd. Je potřeba si všimnout, že Josef/Antonín Horák ve všech dopisech od srpna do září stále v dopisech oslovuje Donalda Richmonda (Dear Don), jakožto organizátora expedice. Tedy nikoliv Theodora Phillipse.

V srpnu 1970 Donald Richmond nastalou situaci konzultuje s ředitelem APRO – Lorenzem a také s předpokládanými členy expedice a vzdává organizování expedice (má také jiné povinnosti jako policista). Organizování se pak dále ujímá Theodor Phillips. V září 1970 Phillips navštívil Horáka v Pueblu spolu se svou manželkou. Strávili s ním celý den, prohlédli originál deníku z války a ofotili si náčrtky jeskyně (deník neofotil). Phillips, jak píše, byl ohromen Horákovou inteligencí a upřímností.

³ Slovenské národné povstanie (29.8.1944 – 28.10.1944)

Slíbil Horákovi vědecký průzkum bez komercializace a dohodli spolu dodatečný překlad textů z náčrtků do angličtiny, což Horák splnil a později zaslal druhou sadu náčrtků s anglickými popisky.

Po této návštěvě Phillips telefonoval Allanu Hynkovi, astronomovi a bývalému vedoucímu projektu Blue Book⁴, a sdělil mu pro začátek několik detailů. Pokud by se ukázalo, že je to reálné, APRO bylo ochotno financovat akci. Přesnější detaily a podmínky účasti projednali v Las Cruces v Novém Mexiku u White Sands, kde společně pracovali na další dokumentaci stop po UFO. Allan Hynek, sám českého původu, viděl v příběhu paralely k legendám o ztracených civilizacích, jak sám Horák spekoval v deníku: "Je snad pravda v legendách Platónových, o dávno ztracených civilizacích s magickými technologiemi?" „Tento detail posílil Hynkův další zájem...“, uvádí Ted Phillips.

Počátkem října 1970 Allan Hynek přiletěl do Puebla, aby osobně ověřil Horákovu autenticitu, jeho příběh a zda opravdu viděl co popsal. Na základě tohoto ověření pak L. Jim Lorenzen telefonicky potvrdil trvajícím zájem APRO o průzkum a pozval Phillipse na říjen do Tucsonu v Arizoně. **Plánovaný tým** zahrnoval: za APRO, **Jamese Hardera** (profesor stavebního inženýrství z UC Berkley pro technickou analýzu), za MUFON, **Theodora Phillipse** (dokumentace fyzických stop artefaktu) a dále účast **Allana Hynka** jako odborného konzultanta v oblasti letectví a astronomie. Financování expedice bylo zajištěno od **Jackieho Gleasona**⁵, herce a ufologického patrona, který přispěl penězi i reputací. Takto složený tým měl jet ještě před zimními sněhy, s **Josefem/Antonínem Horákem**, zajišťujícím kontakty v Praze a Bratislavě. Podle navrhovaného personálního složení expedice, je zcela zřejmé, že se očekával reálný fyzický nález nějakého neznámého mimozemského objektu (UFO), přičemž o speleologické odbornosti zde nemohlo být ani řeči.

Horákův odpor, po postupném časovém oddalování vyvrcholil v listopadu 1970. Článek George Feifera "Requiem pro Československo" v Reader's Digest (str. 83), líčil totální okupaci po srpnu 1968: "V ČSSR jsou všude Rusové a téměř všichni jsou zatčeni a uvězněni". Pro Horáka to byl „dar z nebes“ a použil to jako důkaz existujícího rizika – místní kontakty byly zatčeny, expedice je příliš nebezpečná.

V pozdějších letech Ted Phillips ve svých příspěvcích na téma Měsíční jeskyně, přitvrzuje v dramatičnosti a už rovnou píše a přednáší, že všechny jeho kontakty Rusové zatkli a popravili (MUFON UFO Journal, únor 2007).

V prosinci 1970 tak byl z bezpečnostních důvodů plánovaný projekt definitivně zrušen. Organizační materiály zůstaly u Theodora Phillipse "zaprášené v šuplíku až do roku 1998". Pro Josefa/Antonína Horáka to však bylo hektické léto a hektický podzim.

Tato první expedice, která měla odhalit pravdu o jeskyni – skutečné, ale s prvky fikce – se nakonec stala svědkem Horákovy zoufalé dezinformace. Příběh znovu knižně

⁴ Projekt Blue Book byl ukončen v prosinci 1969 tzv. Condonovou zprávou a žádným způsobem se nezajímal o informace týkající se Měsíční jeskyně.

⁵ Bez osobní účasti (pouze jako sponzor).

oprášil v roce 1972 Jacques Bergier, ale první výprava zůstala symbolem ztracené příležitosti.

*

Poznámky k účastníkům plánované expedice:

Co se stalo s Donaldem Richmondem není známo. Josef/Antonín Horák zemřel v roce 1976, Anna 1978.

A.P.R.O. zaniklo v roce 1988. Od roku 2023 je archiv A.P.R.O. (celá sbírka) uložen v Národním centru historických záznamů UFO (NUFOHRC) v Albuquerque v Novém Mexiku (www.nufohrc.org).

Allan Hynek zemřel v roce 1986 a jeho osobní archiv v Northwestern University v Evanstonu byl rozkraden (<https://www.library.northwestern.edu>).

James Harder, profesor stavebního inženýrství zemřel 30. prosince 2006 v Oklahomě ve věku 80 let. (https://en.wikipedia.org/wiki/James_Harder).

Theodor Phillips zemřel 10. března 2020 ve věku 78 let. Archiválie související s jeho pátráním po UFO a také s Měsíční jeskyní převzal jeho kolega Thomas Ferrario, který je doposud na internetu aktivní (<https://www.facebook.com/thomas.m.ferrario>).

Zdroje:

- INFO JOURNAL, No.2, Autumn 1967, strana 19-24 (Hollow Earth Theory)
- The A.P.R.O. Bulletin, Tucson, Arizona, May-June 1970
- 4x osobní dopisy pro Donalda Richmonda (zástupce šerifa v Pueblu)
- The A.P.R.O. Bulletin, Tucson, Arizona, September - October 1970
- Reader's Digest, November 1970, strana 83, George Feifer "Requiem pro Československo"
- FATE, March 2005, strana 62-65, Larry Cekander, The Moonshaft,
- MUFON UFO Journal, Ted Phillips, Physical Traces, December 2006 – April 2007
- V roce 1970 bydlel Horák i s manželkou v Pueblu, Berkley 1129
- Coast to Coast AM archive (epizody s Tedem Phillipsem 2005–2015)
- <http://Virtuallystrange.com/cptr.us/tatra.html> (Ted Phillips, Project Tatra)
- <http://www.angelfire.com/mo/cptr/project44.html> (Ted Phillips, Project 44)
- [http://s8int.com/Ancient Black Silo](http://s8int.com/Ancient%20Black%20Silo) (Larry Cekander, Museum of the Unexplained)

(Internetové odkazy jsou původní funkční zdroje. Dnes je lze dohledat na <https://web.archive.org>)

Autor: Petr Sittek
Zpracováno: březen 2026